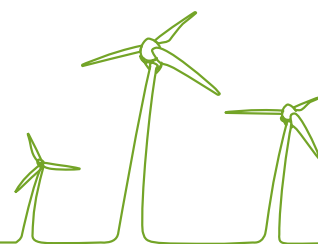

SEINÄJOEN KAUPUNKI

Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistus, maisemaselvitys

Ger Riikka

30.6.2015

Sisällysluettelo

1	Yleistä	2
2	Maisema	2
2.1	Käytetyt menetelmät	2
2.2	Alueen yleiskuvaus	2
2.3	Maisemarakenne	3
2.4	Maisemakuva – maiseman nykytila	7
2.5	Maiseman arvot.....	9
2.6	Historiallinen perspektiivi.....	13
3	MAANKÄYTÖLLISET SUOSITUKSET MAISEMASUUNNITTELUN NÄKÖKULMASTA	17
3.1	Maisemallisten arvojen huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa.....	17
3.2	Säilytettäväksi suositeltavat alueet	17
3.3	Suosituksia	18

Liitteet

Liite 1: Maisemarakenne -kartta

Liite 2: Maisemakuva -kartta

Liite 3: Arvot -kartta

Liite 4: Maankäytölliset suositukset maisemasuunnittelun näkökulmasta -kartta

Raportin valokuvat: Riikka Ger 2015. Pohjakartat: Maanmittauslaitos 2015

30.6.2015

Nurmon keskustan osayleiskaavan tarkistus, maisemaselvitys

1 Yleistä

Nurmon keskustan osayleiskaavan maisemaselvitys on laadittu Seinäjoen kaupungin toimeksiannosta FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n Helsingin toimistossa. Seinäjoen kaupungilta yhteyshenkilönä on toiminut xxx. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ssä maisemaselvityksestä on vastannut maisema-arkkitehti Riikka Ger. Kartta-aineiston on laatinut maisema-arkkitehti Mari Antere.

2 Maisema

2.1 Käytetyt menetelmät

Maisemaselvitys perustuu karttatarkasteluihin sekä 16.4.2015 tehtyyn maastoinventointiin. Muista lähteistä mainittakoon museoviraston ja ympäristöministeriön julkaisu "Rakennettu kulttuuriympäristö" (1993); Museoviraston internet-sivuilta Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009; ympäristöministeriön julkaisu "Maisemanhoito – Maisema-alueityöryhmän mietintö I" (1993); SITOn Seinäjoen kaupungille laatima "Nurmonjokilaakson maisemanhoitosuunnitelma", raporttiluonnos 15.1.2013; SITOn laatima Osayleiskaavan taustaselvitys "Keski-Nurmon, Veneskosken ja Kouran maisemaselvitys", luonnos 12.10.2011; Mikroliitti Oy:n laatima "Entisen Nurmon kunnan alueen muinaisjäännösinventointi 2010"; Pöyryn laatima "Keskustan osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 2004" ja Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liittojen julkaisu "Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 2013." Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa ja Ympäristöhallinnon Oivatietokantaa on myös hyödynnetty.

2.2 Alueen yleiskuvaus

Tarkasteltavana alueena on Nurmon keskusta lähiympäristöineen. Nurmo sijaitsee Etelä-Pohjanmaalla noin seitsemän kilometrin päässä Seinäjoen ydinkeskustasta koilliseen. Nurmo kuuluu nykyään osaksi Seinäjoen kaupunkia. Selvitysalueen rajausta noudattaa Nurmon keskustan osayleiskaavan rajausta. Selvitysalue käsittää Seinäjoen Nurmon kaupunginosakeskuksen ja siihen liittyvät lähialueet Hyllykallion suuntaan sekä läheisen Keski-Nurmon maatalousalueen Nurmonjoen molemmin puolin. Alue on osin kaupunginosakeskuksen rakennettua ympäristöä ja osin rakentamatonta peltoaluetta, jota halkovat Pohjan valtatie (vt 19) ja Nurmonjoki. Keski-Nurmontien ja Iso-koskentien varret Nurmonjoen molemmin puolin ovat voimakasta maatalousaluetta, jolla sijaitsee useita kotieläintalouden suuryksiköjä. Suunnittelualueen laajuus on noin 1 230 ha (12,3 km²).

30.6.2015

2.3 Maisemarakenne

Suurmaisema

Ympäristöministeriön maisemamaakunnallisessa aluejaossa Nurmo kuuluu Pohjanmaahan ja tarkemmin määriteltynä Etelä-Pohjanmaan viljelylakeuksien seutuun. Etelä-Pohjanmaalla jokivarsien maisema avautuu tasaisena lakeutena mutta jokilaaksojen välisillä selännealueilla pinnanmuodot saattavat yllättää vaihtelevalla kumpareisuudellaan. Etelä-Pohjanmaan tunnusomaisimmat elementit ovat jokilaaksojen ympäristöön keskittyneet tasaiset ja viljavat savikkoalueet. Joet ovat tyypillisimpiä vesistöjä ja niihin liittyy vuosittain runsas tulviminen. Järviä on Etelä-Pohjanmaalla vähän ja niistä suurimpia ovat Lappajärvi, joka on itse asiassa meteorikraateri sekä Evijärvi.

Etelä-Pohjanmaalla raittikiylien ja nauhamaisten joenvarsikiylien asumusnauhat ovat perinteisesti sijainneet jokien töyräillä, tulvien ulottumattomissa. Tiiviimmät kylät sijaitsevat puolestaan loivilla kumpareilla. Täältä löytyvät maamme pohjoisimmat umpipihatalot. Jokilaaksojen ulkopuolella on lisäksi joitakin ryhmäkylä. Lappajärven-Evijärven niin sanotulla järvisuudella on tyypillisiä järvikylä.

Päärakennukset ovat tyypillisesti olleet kookkaita, monet vähän ylöspäin leveneviä, joko kaksikerroksisia "kaksifooninkisia" tai korkealla vintillä ja matalilla "haukkaikkunoilla" varustettuja komeita rakennuksia. Listoituksessa on ollut haettavissa empirevaikutusta. Vähävarainen väestö on rakentanut vaatimattomammin mutta omaksunut rakennuksiinsa samoja tyylipiirteitä.

Laaja peltoviljely on lähtenyt yleensä suonraivauksesta ja kytöviljelystä. Luonnontilaiset tai raivatut suot saattavat vielä nykyäänkin liittyä peltoaukioihin. Varsinaiset asumukset ja kylät eivät ole sijainneet peltoaukeilla, vaan niiden reunamilla. (Ympäristöministeriö 1993a)

30.6.2015

Kuva 1: Näkymä Nurmonjoelle Ykskorvaasentien sillalta.

Kuva 2: Näkymä Rintatieltä Nurmonjokilaakson yli.

30.6.2015

Perusmaisemarakenne

Tarkastelualueen maisemarakenteessa on melko selvästi havaittavissa maiseman luode-kaakko –suuntautuneisuus. Se ilmenee muun muassa viljelylaakson ja selänteiden suuntauksena. Peltolaaksot ovat avoimia. Rakentaminen on pääsääntöisesti sijoittunut selännealueille, jotka ovat muulta osin metsäisiä. Rakentamista on kuitenkin myös nauhamaisesti Nurmonjoen sekä siihen yhtyvän Käenluoman varrella. Asutusta löytyy myös vähäisessä määrin pelloilta.

Vesisuhteet

Alueella ei ole järviä mutta sitä halkoo Nurmonjoki pohjois-eteläsuunnassa. Nurmonjokeen yhtyy idän suunnalta Käenluoma. Alueen pohjoisosaan sijoittuu Teponneva –niminen suo. Joitakin pienehköjä kosteikkoja ja soistumia sijoittuu lähinnä alueen länsiosaan. Peltolaaksoja halkovat ojat.

Selvitysalueelle ei sijoitu pohjavesialueita.

Maaperä

Tarkastelualueen maaperää luonnehtivat selännealueilla kallion ohella moreenimaat ja laaksoissa pääsääntöisesti hiesu, hieno hieta ja savikot. Muita alueella esiintyviä maalajeja ovat karkea hieta ja hiekka. Asutus on keskittynyt kallioalueille ja moreenimaille sekä jokivarressa hieta- ja hiesumaille.

Topografia ja korkeussuhteet

Tarkastelualue on maastonmuodoiltaan hyvin tasaista aluetta. Selvitysalueen itäosissa maasto kohoaa loivasti. Ylävintä aluetta onkin tarkastelualueen itäreuna, joka kohoaa korkeimmillaan noin 65 metriä meren pinnan yläpuolelle. Alueen topografia on matalimmillaan selvitysalueen halkovan jokiuoman kohdalla, jossa joen rantaviiva on noin 37 metriä meren pinnan yläpuolella. Jos jokiuoman pohjaa ei oteta huomioon, suhteelliset korkeuserot ovat enimmillään noin 25 metriä viljelylaaksosta sitä rajaavan selänteiden laelle.

Ilmasto-olot

Suomessa vallitseva tuulensuunta on lounaasta. Selvitysalueen avotilojen suuntautuneisuudesta johtuen tuuli pääse parhaiten puhaltamaan luoteis-kaakkoissuunnassa joen länsipuolella ja pohjois-etelä- tai luoteis-kaakkoissuunnassa joen itäpuolella. Voimakkaimmat tuulet puhaltavat laajoilla peltoaukeilla. Selvitysalueen ilmastolle on tuulisuuden ohella tunnusomaista tulvaherkkyys ja ajoittainen sumuisuus. Asutus on perinteisesti sijoittunut hiekka- ja moreenirinteille tai –reunoille, jotka ovat pienilmastollisesti suotuisia alueita. Alaville maille rakentaminen on epäedullista. Huonon maaperän ohella rakentamispaikat ovat tuulisia, sumuisia ja kosteita. Suojavyöhykkeillä on mahdollista estää tulva- ja tuulihaittoja. Myös karjatiloihin aiheutuvia hajuhaittoja pystytään vähentämään suojavyöhykkeiden avulla.

30.6.2015

Kuva 3: Joen itäpuolella Isokoskentie polveilee viehättävästi.

Kuva 4: Isokoskentien varteen sijoittuu vanhaa ja uudempaa rakennuskantaa.

30.6.2015

2.4 Maisemakuva – maiseman nykytila

Tarkastelualueen maisemakuvalla ovat tunnusomaisia laajat tasaiset viljelyaukeat sekä viljelymaisemaa halkova Nurmonjoki. Jokea ympäröivä viljelylaakso on suuri. Joki sijoittuu peltomaiseman keskivaiheille ja näin avotilaa jää lähes saman verran sen länsi- ja itäpuolella. Länsipuolen pohjoisosassa joen tuntumassa peltoalue on jakautunut pienempiin osaluoksiin. Pienet peltoalat pappilan lähiympäristössä ovat mittakaavaltaan inhimillisiä ja niiden pienipiirteisyys tekee niistä viehättäviä. Selvitysalueelta löytyy myös pari keskisuurta peltoaukeaa sekä muutamia erillisiä pieniä avotiloja. Keskisuuret viljelyaukeat sijoittuvat Keski-Nurmontien lounaispuolelle. Toinen niistä on Keski-Nurmontien suuntainen, muodoltaan pitkä ja kapeahko, toinen sijoittuu selvitysalueen lounaisosaan Hylykallion alueen kainaloon. Pieniä peltoaloja on asutuksen lomassa Pohjan valtatie luoteispuolella. Avoimet maisematilat rajautuvat selvitysalueella pääsääntöisesti selkeälinjaisiin elementteihin, kuten metsänreunoihin ja muulta osin rakennettuihin alueisiin.

Asutus on sijoittunut pääsääntöisesti selvitysalueen luoteisreunalle ja pohjoisosaan sekä Keski-Nurmontien ja Nurmonjoen varteen. Maisemakuvallisesti tärkeitä rakennuksia tai rakennusryhmiä on kymmenkunta ja ne ovat yhtä lukuun ottamatta keskittyneet maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueen Nurmonjokilaaksoon. Osa maisemallisesti tärkeistä rakennuksista on huonossa kunnossa.

Tasaisista ja laajoista peltoaukeista johtuen näkymät ovat selvitysalueella monin paikoin pitkiä ulottuen toisinaan jopa yli 2,5 kilometrin päähän. Vieraspaiikkakuntalaisen ja aluetta tuntemattoman on hieman hankala orientoitua maisemaan sen tasaisuudesta johtuen. Alueen poikki itä-länsisuunnassa kulkeva voimajohtolinja muodostaa häiriötekijän maisemassa. Toisaalta se on kuitenkin myös eräänlainen maamerkki, jonka avulla ulkopaikkakuntalaisen on helpompi suunnistaa alueella ja hahmottaa maisemaa.

Alueelle sijoittuu joitakin karjatalouden suuryksiköjä. Sikalat ovat todella massiivisia ja niiden sopeuttaminen osaksi avointa maisemaa on melko haasteellista. Tätä nykyä ne hallitsevat maisemassa liian voimakkaasti. Myös Nurmontien ja Nosturintien kulmaukseen sijoittuva teollisuusrakennus näkyy liian massiivisena ja pitkänä viereiseen peltomaisemaan. Rakennuksen ja pellon väliin tulisi muodostaa keventävä suojavyöhyke.

Selvitysalueelta löytyy muutamia viehättäviä tieosuuksia: joen itärantaa myötäilevä Isokoskentie ja siihen pohjoisessa yhtyvä Tepontie, joka muuttuu Ykskorvaasentiekseksi sekä Ohjelmistontie ja siitä erkaneva Kujapenttiläntie. Isokoskentien varteen on sijoittunut nauhamaisesti asutusta: vanhaa ja uudempaa. Paikoin joen ja tien välissä on myös pieniä peltotilkkuja ja niittyalaa. Tie mutkittelee ja vaihtelua on myös korkeussuunnassa. Tie painuu notkoon kohdissa, joissa jokeen yhtyy pienempiä sivu-uomia. Mutkittelu ja korkeusvaihtelut tekevät tiestä viehättävän ja mielenkiintoisen.

30.6.2015

Kuva 5: Luukko on yksi vanhimmista talon paikoista. Päärakennus on uusi.

Kuva 6: Luukon tilan rakennukset muodostavat porttikohdan Isokoskentie varteen.

30.6.2015

2.5 Maiseman arvot

Selvitysalueen maisemalliset arvot rakentuvat laajojen peltoaukeiden ympärille. Pitkät viljelyaukeiden yli kantavat näkymät ovat osaltaan selvitysalueen vahvuuksia.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Selvitysalue ei ole osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Ilmajoen Alajoen lakeusmaisema sijoittuu selvitysalueen lounaiskulmaan kiinni.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Nurmonjokilaakso (Nurmonjoen maisema) on maakunnallisesti arvokas maisema-alue ja näin ollen noin puolet selvitysalueesta on maakunnallisesti arvokasta aluetta. Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin yhteydessä 2013 aluerajausta on ehdotettu muutettavaksi ja arvoalueen uudeksi nimeksi on ehdotettu Nurmonjoen kulttuurimaisemaa. Keski-Nurmon alue ja sen myötä selvitysalueeseen kuuluva arvoalueosuus on rajattu pois kokonaan, koska alue ei enää edusta perinteisessä asussa säilynyttä, jokilaaksoon kehittyneitä maaseutumaisemaa. Uudisrakentaminen on ottanut/ottamassa maisemakuvassa vallan, perinteisiä rakennuksia on enää harvakseltaan ja niiden maisemallinen merkittävyys ei ole enää riittävä. (Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, 2013)

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Selvitysalueelle ei sijoitu valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Nurmon kirkonseutu, sijoittuu runsaat 500 metriä selvitysalueen pohjoispuolelle.

Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan selostuksesta ilmenevät seuraavat kohteet:

-Nurmon pappila: Pappila sijaitsee kauniilla puustoisella, Nurmonjokeen ja viljeltyihin peltoihin rajoittuvalla tilalla. Pihapiirin rakennuksiin kuuluvat nykyään pappila (1894), luhtiaitta (1767) ja joenvarren kivikellari (1824). (Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 2004.)

-Latva-Kalistaja: Vanha asuinrakennus on 1790-luvulta. Asuinrakennus talouspihoineen sijaitsee peltojen keskellä. Tilan maat rajoittuvat Nurmonjokeen, joka kulkee sen itäpuolella. Latva-Kalistaja kuuluu osaksi kolmen vanhan pihapiirin talorypystä ja on niistä eteläisin. (Nurmon keskustan osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 2004.)

-Koliinin alue

Aluerajauksia tai kohdemerkintöjä ei löydy maakuntakaavaan liittyviltä kartoilta eikä paikkatietoaineistona.

30.6.2015

Kuva 7: Tien päässä kaksikerroksinen punainen rakennus on Latva-Kalistaja.

Kuva 8: Nurmon pappila. Keltainen päärakennus on vuodelta 1894.

30.6.2015

Kuva 9: Rinta-Kalistaja joen itärannalta nähtynä.

Muinaisjäännökset

Entisen Nurmon kunnan alueen muinaisjäännösinventoinnin (2010) mukaan alueelta löytyy yksi arkeologinen kohde, jonka sijainti ilmenee liitekartalta 3 (Arvot). Kohde on nimeltään Mäki-Hakola ja kyseessä on kivikautinen asuinpaikka.

30.6.2015

Kuva 10: Höylätien ja Pohjan valtatie väliin jäävä peltoalue on maisemakuvallisesti tärkeä.

Kuva 11: Pappilan länsipuolelle sijoittuva pieni pelto on maalauksellinen.

30.6.2015

2.6 Historiallinen perspektiivi

Nurmon vakituinen maanviljelyasutus on syntynyt 1500-luvun alussa. Nurmonjokilaakson asutus ja viljelyskulttuuri on levinnyt Lapualta vähitellen Nurmonjoen varsia ylöspäin. Nurmonjoen varsi on ollut tärkeä reitti vuoteen 1765 hallinnollisesti yhteen kuuluneiden Nurmon ja Lapuan välillä. Varhaisin asutus Nurmossa on keskittynyt Nurmonjokivarteen pohjoisesta Lapuan rajalta Hipistä etelään Knuutilaan. Talot ovat olleet pääasiassa yksittäistaloja. Selvitysalueella vanhimpia taloja ovat olleet Ryssy, Kalistaja, Latvakalistaja, Soini, Luukko, Penttilä ja Ohjelmisto. Talot ovat alun perin saattaneet sijaita lähempänä alkuperäistä jokiuomaa. (Entisen Nurmon kunnan muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy. 2010)

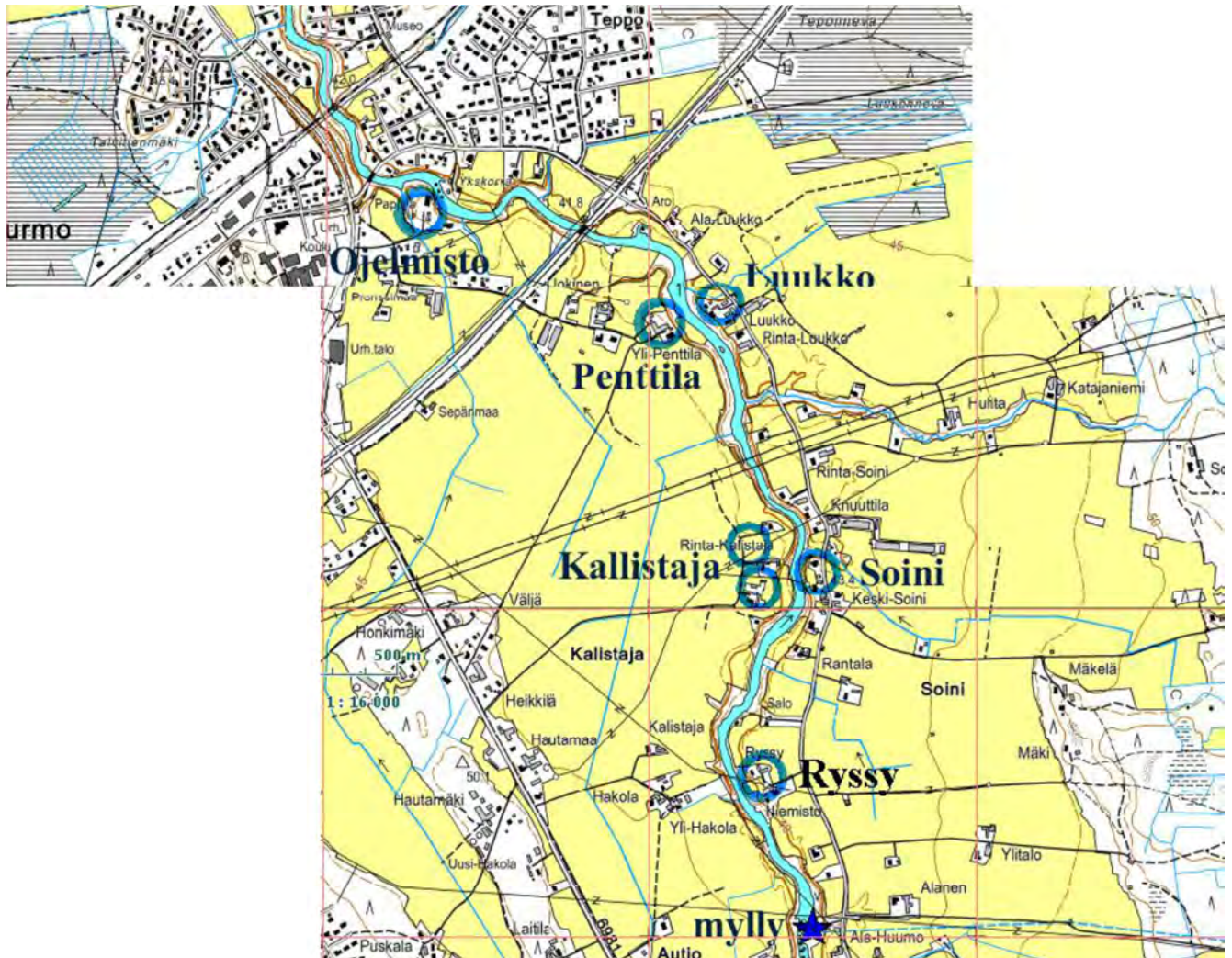
Etelä-Pohjanmaalla ei ole toteutettu keskiajalta periytyvää sarkajakoa. Asutus on keskittynyt pitkinä rivikylinä tai harvakkoina taloketjuina pääasiassa jokilaaksoihin. 1700-luvulla toteutettu isojako on yhdistelty palstoja isommiksi sekä poistanut maiden yhteisomistuksen. Tervanpoltto on myös vähentynyt noihin aikoihin, sillä on pelätty puiden loppuvan tai vähenevän merkittävästi metsistä. Isojako on mahdollistanut tehokkaammat viljelymenetelmät. (Keski-Nurmon, Veneskosken ja Kouran maisemaselvitys, 2011)

Kahden historiallisen kartan avulla on tutkittu maiseman tilallisessa rakenteessa tapahtunutta muutosta 1840-luvulta tähän päivään siirryttäessä. Tarkasteltavalla alueella avoimen ja suljetun tilan suhde on muuttunut melko paljon verrattaessa 1840-luvulta peräisin olevaa karttaa tämän päivän tilanteeseen. 1840-luvulla selvitysalueella jokea on reunustanut kapeahko niittyvyöhyke. Peltoja on sijoittunut joen molemmin puolin niittyvyöhykkeen ulkopuolelle. Pellot eivät ole olleet kovin laaja-alaisia ja ne ovat muodostaneet melko kapean vyöhykkeen selvitysalueen osalta. Joen itäpuolella kulkeva tie on jo tuolloin ollut olemassa. Peltoala on enimmäkseen pysytellyt tien ja joen välisellä alueella. Vain Luukossa ja Soinissa pellot ovat ulottuneet jonkin verran tien itäpuolelle. Peltojen ulkopuolella on ollut niittyvyöhykettä mutta se ei ole ulottunut läheskään yhtä laajalle alueella kuin viljelyaukea tänä päivänä. Näin ollen avointa tilaa on ollut 1840-luvulla selvästi vähemmän kuin nykyään. 1840-luvun kartalle on merkitty seitsemän tilaa ja yksi torppa. Tilat ovat pohjoisesta lukien: Ohjelmisto, Luukko, Penttilä, Autio, Kalistaja, Soini ja Ryssy.

Vuodelta 1957 peräisin olevan topografikartan mukaan peltoalaa ja sen myötä avointa tilaa on puolestaan ollut 1900-luvun puolivälin paikkeilla selvästi enemmän kuin tänä päivänä. Nurmonjoen itäpuolella avoimen ja suljetun tila suhde on ollut jotakuinkin sama kuin nykyään mutta länsipuolella avotilaa on ollut huomattavasti nykyistä enemmän. Keskustaajaman alue sekä yritysalueet ovat rakentuneet suureksi osaksi pelloille ja näin avotila on kaventunut sitten 1950-luvun. Asutusta on 1950-luvulla ollut jokivarren ohella nauhamaisesti ja melko harvakseltaan Keski-Nurmontien ja Nurmontien varsilla.

Nurmonjokilaakson viljelymaisema on muuttunut erityisesti 1900-luvun lopulla tehostuneen maatalouden ja muuttuneiden elinkeinojen myötä. Peltomaisemaan kuuluneet pienet ladot ovat lähes kokonaan kadonneet ja tilalle ovat tulleet karjatilojen suuryksiköt, konehallit ja siilot.

30.6.2015

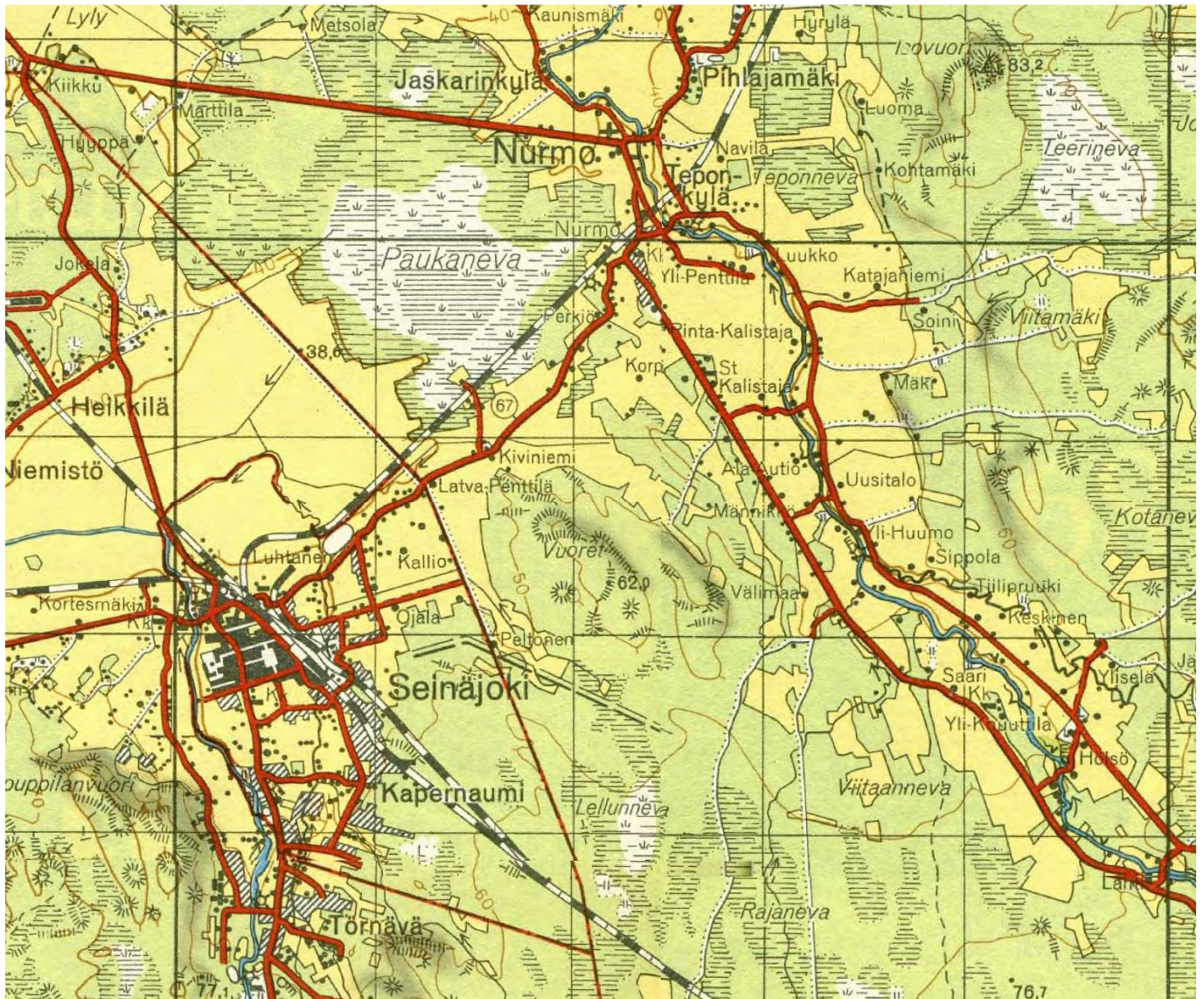
Kuva 12: Osayleiskaava-alueen vanhimmat talot (Entisen Nurmon kunnan muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy. 2010)

30.6.2015

Kuva 13: Historiallinen kartta 1840-luvulta

30.6.2015

Kuva 14: Ote vuodelta 1957 peräisin olevasta topografikartasta

30.6.2015

3 MAANKÄYTÖLLISET SUOSITUKSET MAISEMASUUNNITTELUN NÄKÖKULMASTA

3.1 Maisemallisten arvojen huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa

Jatkosuunnittelussa selvitysalueen vahvuudet tulee ottaa huomioon. Olisi toivottavaa, että alueen maisemarakenne voisi vielä rakentamisen jälkeenkin hahmottua alueella liikkujalle. Paikan hengen ja ominaispiirteiden säilyttäminen on tärkeää. Keskeisimpiä maisemaelementtejä selvitysalueella ovat joki sekä jokilaakson pellot. Joen olemassaolon hahmottaminen on tärkeää. Joen rantojen umpeenkasvun ja mahdollisen rakentamisen myötä joki ei saa kadota maisemasta. Vaikka joen rantaan sijoitettaisiinkin lisää uutta asumista, täytyy huolehtia siitä, että väliin jää myös riittävästi avotiloja, joiden kautta Isokoskentieltä säilyy näköyhteys joelle. Joen länsirannalle voisi tehdä virkistysreitit edes osalle matkaa, jotta joen äärelle pääsisi virkistytymään. Koko alueen kannalta tärkeimpien pelto- ja niittyalueiden säilyttäminen pääpiirteissään avoimena on olennaista. Riittävän reunapuuston säilyttäminen on monin paikoin toivottavaa. Selvitysalueella selänteet ovat hyvin vaatimattomia. Selännealueille rakennettaessa on kuitenkin syytä ottaa maastonmuodot huomioon. Rakentamisen tulisi tukeutua topografiaan ja rakennusten massoittelemalla myötäillä maaston muotoja. Korttelit ja katuverkosto eivät saisi olla liian suoraviivaisia. Etelään, länteen ja lounaaseen suuntautuvat selänteiden ja laaksonpohjien väliin jäävät vaihettumisvyöhykkeet ovat pienilmastollisesti rakentamisen kannalta edullisimpia alueita. Myös maiseman kannalta rakentaminen usein sopii näille alueille. Mitä etäämmäksi selänteistä ja kumpareista siirrytään, sen matalampaa rakentamisen tulisi maiseman kannalta olla.

Vanhan ja arvokkaan rakennuskannan sekä maisemakuvallisesti tärkeiden rakennusten läheisyydessä rakentamispaikat ja rakennukset tulee suunnitella siten, että ne ovat sopu-suunnitelmassa olemassa olevien rakennusten ja maiseman kanssa. Ensisijaisesti pyritään kuitenkin välttämään rakentamista merkittävimpien vanhojen rakennusten välittömässä läheisyydessä. Avoimilla alueilla rakennusten ympärille on istutettava suojakasvillisuutta pehmentämään rakentamisen synnyttämää vaikutelmaa. Myös muut toiminnot on toteutettava ympäröivän maiseman ehdoilla.

3.2 Säilytettäväksi suositeltavat alueet

Säilytettäväksi suositeltavat alueet sijaitsevat maisemallisesti tärkeillä, kauniilla tai ekologisesti herkillä, muutoksia heikosti sietävillä, paikoilla. Selvitysalueen tapauksessa tämä tarkoittaa lähinnä maisemakuvan kannalta tärkeitä laajoja viljelyalueita, metsänreunoja ja maisemakuvallisesti, rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti tärkeiden rakennusten välitöntä läheisyyttä.

Selvitysalueen edustavimmat niitty- ja viljelyalueet tulisi säilyttää pääpiirteissään avoimena, mieluiten viljely- tai laidunkäytössä. Peltoalueiden ei kuitenkaan tarvitse välttämättä kaikilta osin säilyä perinteisesti hoidettuina. Riittää, että ne säilyvät hengeltään avoimina esimerkiksi maisemapeltoina tai pelinurmina. Pelto- ja niittyalueiden metsittämistä ei suositella. Avotilojen läheisyydessä metsänreunat tulee pyrkiä säilyttämään mahdollisimman

30.6.2015

eheinä. Mahdollinen rakentaminen tulee ohjata joko metsän sisään tai selkeästi peltoaukean puolelle, kuitenkin siten, että rakentaminen tukeutuu olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja maastonmuotoihin. Avoimeen maisematilaan rakennettaessa rakentaminen tulisi näin ollen sijoittaa mieluiten peltoaukean reuna-alueille ja olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Avoimien maisematilojen yhteydessä tulisi ensisijaisesti välttää massiivista rakentamista. Avoimilla alueilla rakennusten ympärille on istutettava suojakasvillisuutta pehmentämään rakentamisen synnyttämää vaikutelmaa. Suojavyöhykkeen tarkoituksena ei ole muodostaa muurimaista estettä rakennetun ja avoimen välille. Kerroksellinen, erikorkuisista puista ja pensaista koostuva suojakasvillisuus on toivotuin vaihtoehto.

Viljelyalueista heikoimmin muutoksia sietävät Nurmonjokilaakson ydinpellot. Pohjan valtatie läheisyydessä avotilat ovat tärkeitä mutta eivät niin herkkiä. Pappilan läheisyydessä pari viehättävää peltotilkkaa olisi toivottavaa säilyttää jatkossakin rakentamatta.

3.3 Suosituksia

Massiiviset karjatalouden suuryksiköt näkyvät kauas tasaisessa, avoimessa maisemassa. Niiden eteen tulisi istuttaa suojakasvillisuutta. Ei kuitenkaan muurimaista estettä, joka peittäisi rakennukset kauttaaltaan vaan erikorkuisia istutuksia, jotka jaksottaisivat ja pehmentäisivät rakennusmassoja.

Jokivarteen on mahdollista sijoittaa jossain määrin lisää rakentamista, kunhan huolehditaan siitä, että sopivin välimatkoin jää myös riittävästi avotilaa takaamaan näköyhteyden Isokosken tieltä joelle. Rakentamisen sijoittelemisessa tulee noudattaa nauhamaisuuden periaatetta. Omakotitalorakentaminen soveltuu joen rantaan parhaiten. Useamman talon pari- ja rivitalokompleksit poikkeaisivat melkoisesti alkuperäisestä joenvarsirakentamisesta.

30.6.2015

Kuva 15: Massiiviset karjatalouden suuryksiköt istuvat huonohkosti maisemaan.

Kuva 16: Pellon laitaan sijoittuva pitkä teollisuusrakennus tarvitsisi eteensä kasvillisuutta pehmentämään vaikutelmaa.

30.6.2015

LIITEKARTAT

